

Am a civil identitás erősítésén kívül (legalább) még egy fontos emberi üzenete volt az ígírdetésnek. Az íhletett prédikátor bibliai toposzokból mai szemlélettel és nyelven szerkesztett példabeszéddel készítette további elmélyült gondolkodásra hallgatóságát. Eszerint egy gyülekezet új lelkész akar választani és e célból tucatnyi jelentkezőt hallgat meg a presbitérium. Ádámtól kezdve Ábrahámon, Noén, Józsefen, Mózesen, Dávid és Salamon királyokon, prófétákon és apostolokon át csupa szent és kanonizált személy alkalmasságát vizsgálja. Természetesen mindegyiküknek megvannak a maguk (közismert) pozitívumai, de valamennyiük élettörténetében és karakterében találhatók bizonyos (szintén közismert) aggályos pontok is. Így a gyülekezet bizony lelkész nélkül marad... Hacsak nem jutnak a bírálók arra a belátásra, hogy mindannyian emberek vagyunk, ilyen és olyan tulajdonságokkal, életünk során szerzett érdemekkel és elkövetett botlásokkal, s ha lehetséges ítéleteinket előítéletekként emeljük magunk és embertársaink közé, közösségeink cselekvésképtelenné válnak és széthullanak. Ha működőképes társadalomban akarunk élni, lehetséges partnereinknek legalább a minimális bizalmat előlegeznünk kell, s a továbbiakban ki-ki a közös munkában felmutatott teljesítménye alapján minősüljön.

Egy jó prédikáció a maga nemében irodalom. A jó irodalmi alkotás pedig mindig sokrétű, s így többféle – egymásnak nem ellentmondó – olvasata is lehetséges. Én a fentieket olvastam ki *Makkai Lilla* népfőiskolai gondolatébresztő előadásnak (is) tekinthető prédikációjából...

Melyet figyelemreméltó adaléknak tekinthetünk ahhoz a minduntalan előtűremkedő dilemmához, hogy mi a népfőiskola: szolgáltatás vagy szolgálat (használjuk most ezt a szót mozgalom helyett)?

Kizárólagosan nyilvánvalóan most sem tudunk a kérdésre válaszolni, de közelebb jutunk a válaszhoz, ha tudomásul vesszük, hogy valódi népfőiskola ott jön létre, ahol a közösségi szolgáltatásra olyan személyek vállalkoznak, akiknek személyiségében jelen van a belső készítés a közösség szolgálatára, akik „akkor boldogok” (szerényebben szólva: akkor érzik jól magukat), ha közösen munkálkodnak valamilyen nem „hétköznapi”, egyéni boldogulásukon túli eszmei cél, a mindenkor adottnál vonzóbb jövőkép megközelítése érdekében.

trencsényi

A névtelenek társadalmi csoportja

Alapkészség fejlesztéssel az alacsony iskolai végzettségűek felzárkóztatásáért

(részlet a Magyar Népfőiskolai Társaság fejlesztési projekt tervének bevezető tanulmányából)

Bevezető

Az Új Széchenyi Terv foglalkoztatásról szóló fejezete azzal kezdődik, hogy megállapítja, az előző kormányzati politika lemondott az alacsonyan képzett emberekről.

„Lényegében az történt, hogy százmilliárdokat fizettünk azért, mert az előző kormány azt gondolta, hogy az alacsony képzettségűek nagy része képtelen aktív szerepet vállalni a társadalomban. A társadalom peremén élők foglalkoztatási problémáit fenntartó, bőkezűen diszkriminatív rendszer arra épült, hogy nincs pozitív válaszunk arra a kérdésre,

mivel járulhat hozzá a közjóhoz az alacsony képzettségű, munkaképes korú, munkával nem rendelkező 800 ezer ember.”¹

A dokumentum javaslata szerint:

- Tegyük egyértelművé, miért fontos, hogy több százezer ember újra teljes jogúan kapcsolódhasson be a társadalmi munkamegosztásba;
- Az alacsonyan képzettek foglalkoztatási problémáin bármilyen munkalehetőség javít;
- Az alacsonyan képzettek elhelyezkedését leginkább a munkahelyek hiánya gátolja;
- Az elhelyezkedés lehetőségét nagyban javíthatnák a munkaerőpiac működését gőrdülékenyebbé tevő tevékenységek;

- A munkaügyi döntéseknél a munkaerőpiacon kívüliek érdekeit jobban figyelembe kell venni;
- A foglalkoztatáspolitikai céljainak nagyobb figyelmet kell kapniuk.

A teendők sorára tesz javaslatot a tervezet:

- Fejlesztési források megfelelő célzása pld. az alapkészségek fejlesztésre
- Az alacsonyan képzetteket foglalkoztató vállalkozási formák ösztönzésére (mint a közmunka, vagy a védett piaci foglalkoztatási formák, mint a szociális szövetkezet)
- A munkanélküli csoportok élethelyzetéhez jobban illeszkedő foglalkoztatási formák kialakításának ösztönzése.
- A legális foglalkoztatást könnyítő, ösztönző szabályozási és adórendelkezések bevezetése.

¹ Új Széchenyi Terv

- A tágan értelmezett oktatási rendszerben (közoktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben, munkahelyi tapasztalatszerzés során) mindenki által megszerzett alapfokú képességek, készségek szintjének emelése.

Az MNT-t leginkább az alapkészségek fejlesztése és a mindenki által megszerzett alapfokú képességek, készségek szintjének emelése foglalkoztatja, mivel több, mint egy évtizedes hazai és nemzetközi gyakorlati tapasztalatokat szerzett a Magyar Népfőiskolai Társaság a felnőttek alapkészség felmérése és fejlesztése terén. Továbbá ehhez most már kapcsolhatóvá váltak – csak példászerűen említve – a speciális vállalkozási, foglalkoztatási formák, mint a közfoglalkoztatás, vagy a szociális földprogram, továbbá a szociális szövetkezetek létrehozása és működtetése.

A szakterület elemzése

Az Állami számvevőszék kutatása (2009)² alapján: „Meghatározó becslések szerint Magyarországon a felnőtt korú népesség közel 16%-a funkcionális analfabéta. Ez azt jelenti, hogy a felnőtt lakosság jelentős része az ún. „alacsony tudásszintű” rétegbe tartozik, azaz rendelkezik ugyan az iskolaköteles kor keretében megszerzhető iskolai végzettséggel, nem képes azonban az írás és olvasás alapvető készségét a mindennapi élete során ténylegesen használni. Ez komoly akadálya annak, hogy a munkaerő-piacon hasznosítható képzettséget szerezzen, vagy szükség esetén átképzésben vegyen részt. Emellett a népesség több mint 30%-a alulképzett, s ez olyan tudásbeli hiányokat jelent, amelyek megfosztják attól, hogy válsághelyzetben munkahelyet, szakmát tudjanak váltani.” Steklács János a Magyar Olvasástársaság elnöke szerint az unióban nagyjából 20-30 százalékra tehető a funkcionális analfabéták aránya. Szerinte nálunk minden negyedik

felnőtt az lehet. Meg kell állapítanunk, hogy ezzel kapcsolatban nincs egységes – a nemzetközi szabványokkal egyező – megállapodás, és rendszeres empirikus adatfelvételek sincsenek.

Az alacsony iskolázottság és a gyenge munkaerő piaci pozíció összefüggésében a „hátrányos helyzet”, mint fogalom meghatározása is az egyik tényező abban, hogy kevés szó esik az alapkészségekben hiányokkal küszködőkről. Erről az ÁSZ emlegetett 2010-es tanulmánya is külön szól. ³ Mi több, ugyanez a tanulmány a mai napig ezt tartja az egyik legfontosabb oknak, hogy a felnőttképzésért felelős minisztérium nem készített adekvát cselekvési programot a célcsoport munkaerő piaci helyzetét javító, a hátrányos helyzet jellemzőin alapuló, meghatározó, egységes cselekvési tervet. Az ÁSZ elemzés megállapítása szerint ennek a csoportnak a munkaerő piaci helyzete az elmúlt időszakban tovább romlott, illetve ők állnak ma is előtérben, ha a legproblematicusabb társadalmi csoportról beszélünk.

„A kiválasztott ismérvek alapján, a vizsgálat értékelése szerint a hátrányos helyzetű személyek esélyegyenlősége és alkalmazkodó képessége érdemben nem változott, munkaerő-piaci helyzete pedig romlott. A különböző hátrányos jellemzőkkel bíró célcsoportok részére indított központi-, regionális munkaerő-piaci programok ellenére jelenleg is a legproblematicusabb réteg a legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkező és a 25. életévét be nem töltött pályakezdő.” (ÁSZ, 2010. uo.)

Nézzük meg a felnőttek országos képzettségi helyzetképét, majd térjünk rá a régió szintű megközelítésre, hogyan jelenik meg a munkaerő piaci igények előrejelzéseiben az ún. alacsony iskolázottságuk kérdése.⁴ Az egyik probléma a felnőttképzési törvény hiányaiban keresendő, a törvénnyel összefüggő másik probléma pedig a törvényalkalmazás hi-

ányosságai. Az Országgyűlés Fejlesztési Koncepciójában (2004) és az arra épülő kormány által elfogadott, az egész életen át tartó tanulás stratégiájában célként szerepelt a hátrányos helyzetű személyek felzárkóztatása, az esélyegyenlőségük, alkalmazkodó képességük biztosítása. A célokkal összhangban a foglalkoztatást elősegítő támogatások nyújtásánál az RMK-k részére irányelveként szerepelt a hátrányos helyzetű célcsoport-hoz tartozó személyek munkaerőpiacra történő visszatérésének elősegítése. Az ÁSZ 2009-es kutatása szerint ugyanakkor a felnőttképzési törvény elsősorban a szakképzés, mint felnőttképzési tevékenység elsődlegességét támogatja. Említi ugyan az „általános célú felnőttképzést” is, de a gyakorlatban kevés olyan lehetőséget nyújt, amely biztosíthatná az ilyen jellegű képzések nagyságrenddel történő növekedését, jóllehet az ilyen képzési formák képesek lennének pótolni az alapképzettségbeli hiányokat. Ez a probléma már több mint egy évtizedes, hiszen a 90-es évek közepén induló OECD felnőttkori, írás-olvasás felmérésekhez a magyar adatfelvétel a 2000-es kiadásban jelent meg először. A kanadai és svájci kezdeményezésbe az OECD évről évre újabb országokat vont be. A 2000-ben megjelent Literacy in Information Age kutatás végkövetkeztései úgy szólnak, hogy a felnőttek 25-75% közötti részének írás és olvasás készsége nem felel meg a mai információs és tudás gazdaság követelményeinek. Mivel a mutatók rengetegében a magyar adatok alapján mindig az ország csoportok utolsó egyharmadában szerepelünk, minden további nélkül ki lehet jelteni, hogy ez az arány nálunk közel van a felnőtt lakosság 75%-ához.

Az azóta eltelt egy évtized alatt nem történt semmi a kutatás magyarországi következtéseinek levonására, és tényleges cselekvésre. Az OECD további munkáiban Magyarország már részt sem vett: Adult Literacy and Lifeskills (ALL) Survey, amelynek anyagát First

² A felnőttképzési rendszerek hatékonysága nemzetközi összehasonlításban Állami Számvevőszék Kutató Intézete, 2009. október

³ A hátrányos helyzetű emberek fogalmát a jogszabályok, a központi programok, valamint a felnőttképzés szereplői különbözőképpen definiálják és értelmezik. A vizsgálatot érintett szervezetek a hátrányos helyzet jellemzőire 50 ismérvet jelöltek meg a 800/2008/EK rendelet 45. az Fktv., a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény (Sztv.), a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról, valamint az MPA foglalkoztatási válsághelyzetek kezelésére nyújtható támogatásáról szóló 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet által rögzített hátrányos helyzetű személy meghatározásai, valamint az adott szervezet saját szempontjai alapján.

⁴ Új Széchenyi Terv

Jelentés a felnőttképzés feltételrendszerének, eredményességének, a gazdaság munkaerőigénye kielégítésében betöltött szerepének ellenőrzéséről

2010. december Állami Számvevőszék (a továbbiakban ÁSZ 2010)

Results of the Adult Literacy and Life Skills Survey Ottawa and Paris Statistics Canada Organisation for Economic Co-operation and Development, címmel 2005-ben publikálták. Ezt követően indult a PISA-hoz hasonlóan – amely az ifjúsági korosztályt érinti – az OECD felnőtt kompetenciákat mérő programja: Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) – Documentation. Mindezek komoly kormányzati felelősséget vetnek fel a nemzetközi munkaerő piaci versenyképesség tekintetében, ugyanis lényegében cserbenhagyták a magyar munkavállalókat. Olyan hátrányok akkumulálódtak, akkumulálódnak, amelyeket nem lehet egy-két év alatt felszámolni, s amely egyre drágább lesz, minél később fognak hozzá a felszámolásához. Miközben a legfejlettebb országok nagyszabású, többmilliárdos, közpénzekkel támogatott alapkészség fejlesztési programokat indítottak el a 90-es évek közepétől és 2000-től, addig az európai összefüggésben közepes, vagy elmaradott fejlettségű tagországok homokba dugták a fejüket és képzéskutatásaikat és a felnőttképzési alapkészség fejlesztést teljes egészében, vagy nagyrészt elhanyagolták.

A fejlesztés iránti kereslet és a kapcsolódó kínálati elemek elemzése

Az a munkaerő piaci képzések fő problémája, hogy főként a képzésbe könnyen bevonható rétegekre épít. Az ÁSZ 2009-ben publikált tanulmányának adatai szerint 2007-ben a képzésbe bevontak 23,4%-a általános iskolai végzettséggel, szakmunkás végzettséggel 23,2%, középiskolai végzettséggel 39,8% és felsőfokú végzettséggel 9,1% rendelkezett. Ez összesen 95,5%. Az egyéb, s talán általános iskolai végzettségi szint alatti csoport tehát 4,5%-t képviselhet a számok összeadása alapján.

A tanulmány bemutatja a felnőttképzés finanszírozási helyzetét is, azt hogy a különböző források mekkora szerepet játszottak 2007-ben és 2008-ban az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés finanszírozásában. Az egyik legfigyelemreméltóbb adat, hogy a felnőttképzés finanszírozásban a két legnagyobb részt a munkáltatók (36,4 % és 38,1 %) és a képzésben részt vevő természetes személyek (33,5 % és 29,3)

vállalják. Ez azt mutatja, hogy az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés valóban egy piac, ahol a képzések közel 70 százalékában (a képzési költség arányában) a megrendelő és a szolgáltató közvetlenül lép egymással kapcsolatba, és csak az esetek kisebb hányadában finanszírozza a képzést harmadik fél (MPA, EU stb.). (ÁSZ, 2009).

Ezt a megállapítást és következtetést több tekintetben is vitatjuk. Véleményünk szerint alapvetően az állam által létrehozott kvázi piac működött a vállalati támogatások jó részében, ahol egyébként még csak véletlenül se fordul elő alapkészség fejlesztés. Másrészt a természetes személyek finanszírozása a fizetőképes, magasabb iskolázottságú csoportokból került ki, s nem azoktól származik, akik alapkészség fejlesztésre szorulnak. Felemásan téves tehát a tanulmány azon prognózisa, hogy „Az államnak tehát ezen a piacon mindennek előtt szabályozási feladatai (minőségbiztosítás, fogyasztóvédelem) vannak. Finanszírozóként elsősorban a hátrányos helyzetű rétegek képzésbe vonása érdekében célszerű megjelennie.”

A Magyar Népfőiskolai Társaság azzal ért egyet, amit az Új Széchenyi Terv leszögez, hogy a társadalmi polarizáció és leszakadás az állam feltétlen beavatkozását teszi szükségessé az úgynevezett „piaci helyzet normalizálása” érdekében is. „A munkanélküliségi ráta 2010 tavaszára – végére elérte a 11 százalékot Magyarországon, de a munkanélküliség elsősorban a vidéket sújtja. Becslések szerint 2011 végére 12–13 százalékos munkanélküliségi rátával néz szembe az ország, amely vidéken elérheti átlagosan a 15–18 százalékot.” A magas munkanélküliségi ráta a szegénység kiterjedését idézi elő. A szegénység kiterjedésével fennáll egyes települések, térségek végleges leszakadásának veszélye, kisebb és nagyobb vidéki településeken is nagyon komoly szociális feszültséggel kell szembenéznünk. A szegénység kiterjedése egyre több család számára jelentheti a mélyszegénységbe csúszást, amely jelentősen megnehezíti a szegénységből való kitörés lehetőségét. Ez a folyamat további terheket róhat a helyi közfeladatokat ellátókra. A 45 év feletti munkanélküliek visszavezetése az elvesztett állásba és szakmába alig lehetséges. A tartósan munkanélküli emberek munkába való visszavezetését szolgáló országos prog-

ramok hatékonyságának és hatásosságának mérését szolgáló rendszer nem alakult ki. A szociális segélyezési rendszer akadályozza a szegénységből való kitörést, hiszen alacsony a motivációs hatása. Az elmúlt 20 évben olyan szociális kulturális környezet jött létre, amely megakadályozza a munkanélküli emberek visszatérését a munka világába.

Az ÁSZ, 2010 jelentés megállapítja, a regionális munkaügyi központok közreműködésével lebonyolított, támogatott képzések száma 2006 és 2009 között közel egyharmaddal (29,6%-kal) visszaesett. Ezen belül a hátrányos helyzetűek részére indított képzések száma 24,9%-kal csökkent. A hátrányos helyzetűek legnagyobb részét jelentő regisztrált álláskeresőik részére indított ún. elfogadott képzések száma nagyobb arányban esett vissza (63,1%-kal). Ennek oka, hogy ebben a képzési formában az álláskeresőnek a munkaerő-piaci igényt munkáltatói szándéknyilatkozattal kell igazolnia. A felvázolt tendencia, de a hátrányos helyzetűek képzésének drasztikus visszaesése a kormányzati megszorítások következménye volt.

A régiók helyzete különböző, de az alacsony iskolai végzettségűek szempontjából szinte homogén: nincs irántuk tényleges érdeklődés

Ha megnézzük az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, alapkészség fejlesztésre szoruló munkanélküliek, vagy egyéb hátránnyal küszködőkről szóló adatokat az álláskeresőik körében, alig bukkanunk rá ilyen csoportra, tehát a felkutatásuk és beazonosításuk is az eddigiekhez képest egészen más megközelítést igényelne. Az alábbiakban bemutatjuk a regionális munkaügyi központok különböző időpontokban (2008 és 2010 között) készült tanulmányait, statisztikáit, amelyben hiába kerestük a projektünk célcsoportját, nem találjuk. Ők nem ismertek.

A Dél-Dunántúli régióban a legfeljebb 8 általánost végzett álláskereső száma: 31 361 fő az előző évhez képest -584 -1,8%- al kevesebb. A vizsgált csoportba tartozó álláskeresőik körében 51,5%-ot tett ki a legfeljebb 8 általánost végzetek aránya, 29,5%-uk pedig 50 év feletti. A „tartós munkanélküliek” 61,9%-a az önkormányzattól részesült szociális juttatásban, 34,3%-a pedig semmilyen ellátást nem kapott.⁵

Az Észak-Alföldön a munkanélküliek 83,0 ezer fős létszáma 4,3 ezer fővel volt több az egy évvel korábinál, arányuk 13,8%-ról 14,3%-ra növekedett. Az országos adatokhoz viszonyítva mindkét évben lényegesen kedvezőtlenebbek a régiós mutatók értékei. Az Észak-Alföld régióban az iskolai végzettség tekintetében a legfeljebb általános iskolát végzetek 58,5 ezres átlagléttszáma az álláskeresőkön belül 44,8%-ot jelentett 2010. első kilenc hónapjában.⁶

Egyedül az Észak Magyarország régióban találtunk olyan specifikációt, hogy 8 általánosnál kevesebb iskolai végzettség.

Adataik szerint az álláskeresők iskolai végzettség szerint, 2011 január

Iskolai végzettség	fő	%	%
8 általánosnál kevesebb	11 385	8,9	8,6
általános iskola	49 657	38,7	36,8

Tehát több mint 11.000 fő van jelen az álláskeresők között, 8,9 %-al több mint egy hónapja és 8,6%-a több mint egy évvel ezelőtt.

A közép-dunántúli régióban éves átlagban az álláskeresők több mint négyötöde, 82,7 %-a a fizikai állomány-csoporthoz tartozott, ami 0,7 %-ponttal alacsonyabb részesedést jelent, mint 2009-ben. A második legnagyobb csoport a teljes állomány több mint egyharmadát (éves átlagban 35,6 %-át), a szakképzetleneknek pedig négyötödét kitevő legfeljebb általános iskolai végzettségűek alkotják, akiknek havi átlagos létszáma (21.097 fő) 550 fővel (2,3 %-kal) nőtt, arányában pedig 0,4 %-pontos emelkedés következett be az előző évhez képest.

Fenti létszámnövekedés a csoporton belül 92,4 %-ban az általános iskola nyolc osztályát befejezők számának emelkedéséből adódott, az ő tiszta arányuk 32,4 %, 0,1 %-ponttal nagyobb, mint tavaly.⁷

A 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a legnagyobb az álláskeresők között, ők képviselik a regisztráltak 26,9%-át a fővárosban, illetve 34,2%-át Pest megye területén.⁸

A 2011-ben várható munkaerő kereslet:

A MKIK Gazdaságkutató Intézete a 2011-ben várható munkaerő-keresletet mutatja be.

Sajnos itt ez is azt jelenti, hogy a keresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítik meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a vállalati létszám-bővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Arra keresik a választ, hogy milyen vállalati körben várható 2011-ben létszám-bővülés.

A tanulmány főbb megállapításai:

- A 2009-ben a következő évre megfogalmazott várakozások némileg visszafogottabbak voltak, mint a 2010-ben ténylegesen lejátszódó folyamatok, hiszen a tavalyi várakozások szerint csak 5 százalékpontos, ténylegesen viszont 14 százalékpontos többségbe kerültek a létszámukat növelő vállalatok.
- 2011-re vonatkozó tervek szerint közel 15 százalékponttal több vállalat tervez létszám-bővítést, mint amennyi létszámcsökkentést. Az optimizmus ezen foka a 2006-os évre volt jellemző.
- Az export tevékenység fokozódásával és a létszám növekedésével nő az esélye a létszámnövekedésnek a következő évben. A tisztán hazai és külföldi tulajdonban lévő vállalatok között nincsen különbség, köreikben ugyanakkora valószínűséggel találunk létszám-bővítő vállalatokat.
- Békés és Komárom-Esztergom megyében bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok. A létszámmozgást vizsgálva a legmagasabb, mindkét helyen 27 százalékpontos többségben vannak a létszám-bővítést tervezők a létszámcsökkentést valószínűsítő vállalatokkal szemben.

- A nem diplomás szellemi és szakképzetlen fizikai munkások esetében a leginkább visszafogottak a létszám-bővítési tervek. Mindkét esetben csak egy százalékpontos többségben vannak a létszámcsökkentést tervezőkkel szemben a létszám-bővítésben gondolkodó vállalatok.⁹

A célcsoport segítségét szolgáló népfőiskolai programok tervezőit ebben az előrejelzésben főként két tény érdekli: a 2006-os szintet jelentő, általános pozitív létszámnövelési előrejelzés, és azon belül a szerény, egy százalékpontos létszámnövelési szándékú többség, a csökkentőkkel szemben. A régiós adatokból és a munkaerő piaci prognózisokból is látszik, hogy a nevezett célcsoportunk már az intézményes megfigyelésében is feltűnik valahol a látókör peremén. Ennek a látókörnek a megújítására is szükség van, hogy a célcsoport tekintetében tényleges foglalkoztatás növelést lehessen elérni.

Az Új Széchenyi Tervvel új radiális kihívással kell szembesülni a szakképzési és felnőttképzési intézmény és ellátórendszer, és mindazok, akik potenciálisan az alapképesség és alapkészség fejlesztés terén szeretnének teljesítményt elérni.

Az alapkészség fejlesztés nemzetközi összefüggésben

A magyar tervek és a szakképzés átalakítása, valamint felnőttképzés fejlesztés, ezzel együtt az alapkészség fejlesztési tevékenység erőteljes kibontakoztatása a munkaerő piaci versenyképesség fokozása érdekében messze összességében a nemzetközi törekvésekkel is.

A Lisszaboni Stratégia keretébe tartozó Felnőttoktatási Cselekvési Terv magyar EU elnökségi konferenciájának háttér tanulmányába belekerült az a nemzetközi anyag is, amelyben szervezetünk, a Magyar Népfőiskolai Társaság egyik alapkészség fejlesztési projektje szerepel.

⁵ Tájékoztató a Dél-Dunántúli Régió munkaerő-piaci helyzetének alakulásáról 2010. December

⁶ Az Észak-Alföldi Régió 2010 IV. negyedéves munkaerő gazdálkodási felmérésének eredményei, 2010 Regionális Munkaügyi Központ

⁷ Forrás: a Közép-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ 2011. évi munkaerő piaci prognózisa

⁸ Forrás: Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ, 2008 Rövidtávú munkaerő piaci prognózis

⁹ Forrás: Rövid távú munkaerő piaci prognózis, 2011 MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet

Lásd a budapesti tanácskozás háttér tanulmányait: <http://adultlearning-budapest2011.teamwork.fr>

Lásd a Firenzei Egyetem által koordinált tudományos kutatást az ENABLING THE LOW SKILLED TO TAKE THEIR QUALIFICATIONS "ONE STEP UP" Implementation of Action plan on adult learning Public Open Tender EAC/27/2008, amely az európai konferencia alacsony képzettségűekre vonatkozó alapdokumentuma és példaként a Magyar Népfőiskolai Társaság által lebonyolított projekt eredményeit ismerteti.

Az „Európai Útiter 2020” céljai egyben magyar célok is, az előrehaladást az Unió öt kiemelt célkitűzésének megvalósulása alapján értékeli majd, és a tagállamok feladata lesz, hogy ezeket a célkitűzéseket lebontsák a kiindulási helyzetet is tükröző, nemzeti szintű célokra. Az öt kiemelt uniós célkitűzés a következő:

- A 20–64 évesek körében legalább 75%-ra kell emelni a foglalkoztatás szintjét.
- Az uniós GDP 3 %-át kutatásra és fejlesztésre kell fordítani.
- Teljesíteni kell a „20/20/20” éghajlat-változási/energiaügyi célkitűzéseket.
- Az iskolából kimaradók arányát 10% alá kell csökkenteni, és el kell érni, hogy az ifjabb generáció legalább 40%-a rendelkezzen felsőoktatási oklevéllel.

- 20 millióval csökkenteni kell a szegénység kockázatának kitett lakosok számát.

Programunk szempontjából elsősorban a foglalkoztatási szint emelése, és a szegénységi kockázat csökkentése az a két legfontosabb célkitűzés, amelyhez maga a tervezett projekt is hozzájárul.

A projekt céljai szintén egybevágnak a 2010-ben kibocsátott Brugge-i Kommunikéval, amely a szakmai képzések javítására szolgáló célokat és intézkedéseket foglalja magában, az elkövetkezendő 10 évre. A tervezet úgy véli, hogy *a szakmai képzéseknek a jövőben még inkább mindenki számára hozzáférhetőbbé kell válniuk*, és jobban igazodniuk kell a munkaerő-piac igényeihez. A képzések során olyan ismerteket, képességeket és készségeket kell megtanítani az embereknek, amelyek birtokában sikeresek lehetnek akár egy konkrét állás tekintetében, akár általánosságban nézve a munkaerő-piacon.

A kommuniké többek között tartalmazza:

- az egész életen át tartó tanulás lehetőségének minél szélesebb körű megteremtését
- a fogyasztékkal élők hatékonyabb bevonását az oktatásba, szakmai továbbképzésbe
- a kreativitás, innováció és vállalkozó szellem ösztönzésének hangsúlyozását

A kommuniké alapján a 33 európai ország a 2011-14-es időszakra vonatkozóan akcióttervet fog kidolgozni.

A fejlesztési projekt indokoltságának összefoglalása

A helyzetkép alapján projekt programunk igen fontos célokat teljesíthet azokból a feladatokból, ami az ÁSZ kormány számára tett javaslatai között elsőként foglal helyet: formálni a felnőttképzés rendszerét, hogy az elmaradott térségek, hátrányos helyzetű emberek felzárkóztatását segítő rendszer kialakuljon (ÁSZ 2010). Másrészt a gyakorlatban bizonyított, modell javaslatot fog felkínálni arra, miként oldható meg az a probléma, ami az ÁSZ anyag másik fontos kritikai megállapítása szerint is a hazai felnőttképzés egyik jelentős problémája, hogy az alacsony képzettségű célcsoportok a lakóhelyükön nem juthatnak közvetlenül a felzárkóztató képzésekhez.

Dr. Szigeti Tóth János©

A Magyar Népfőiskolai Társaság, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által meghirdetett pályázat keretében áprilisban benyújtott projekt tervére még semmilyen választ nem kapott lapzártáig. **(Szerk.)**

A legjobb száz között

A Grundtvig felnőttoktatás fejlesztési program, – akárcsak más oktatás-fejlesztési programok – legfőbb gondjává az vált, hogy a különböző programok keretében létrehozott új módszerek és eredmények vajon mennyire hasznosulnak az intézmények és szervezettek napi tevékenysége keretében, minél szélesebb körben.

Az utóbbi években egyre gyakrabban napirendre tűzött kérdéssé vált az eredmények terjesztése, illetve módszeresebb elemzésekre került sor az egyes projekt és általában a tevékenységek szakmai minőségéről. Részben érintette ezt a témát is a 2010-ben, Brüsszelben, és számos tagországban megrendezett 10 éves Grundtvig program évforduló is.

Az egyik áttekintő elemző munka volt a *Valorising Grundtvig* (A Grundtvig felértékelése) tender, amit a Bizottság rendelt meg és támogatott, és amit a *West Scotland Colleges Partnership* végzett el, a 2002-2007 között megvalósított programok vizsgálatával.

Áprilisban a projekt, illetve a tender eredményeinek bemutatása volt a fő témája a Brüsszelben megrendezett szakértői szemináriumnak.

A Magyar Népfőiskolai Társaság nemcsak meghívót kapott a szemináriumra, hanem büszkélkedve kell elmondanunk, hogy az eltelt 5 év európai, száz magas minőségű projektjei között egyetlen olyan felnőttoktatási program volt, amelynek

magyar volt a vezetője, s ez a, *Promoting Social Inclusion through Basic Skills Learning* projekt volt, amit a Társaság dolgozott ki, koordinált és valósított meg, 8 ország részvételével, az alapkészség fejlesztés terén.

A skót egyetem nemzetközi szakértői gárdája által összeállított dokumentáció a felnőttoktatási innováció igazi tárháza. A kérdés vajon érdek-e akárkit is az itt Magyarországon, hogy a sikeres projektben felhalmozott tapasztalatokat, nemzeti érdekeink és oktatási programunk alapján hasznosítsuk?

(Forrás: *Compendium of 100 High Quality Projects. Grundtvig expert seminar on dissemination, March 2011*)